

**CANDIDATURA PER AL GOVERN DE
L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
(2025-2029)**

M. Teresa Cabré, Presidència
Andreu Domingo, Vicepresidència
Roser Salicrú, Vicepresidència
Àngel Messeguer, Secretaria General

Presentació del programa al Ple de l'IEC del 28 de maig de 2025

PROGRAMA DE LA CANDIDATURA

L'any 2021 vaig presentar la meua candidatura a la presidència de l'Institut d'Estudis Catalans per al període 2021-2025 acompanyada per Maria Corominas i Marta Prevosti, com a vicepresidentes, i Àngel Messeguer, com a secretari general, i Ramon Bartrons va ocupar el càrrec de secretari científic. L'any 2023 Roser Salicrú va substituir Marta Prevosti i Jordi Camí, a Ramon Bartrons.

Ara, presento la meua candidatura per presidir quatre anys més l'Institut d'Estudis Catalans, aquest cop acompanyada de Roser Salicrú i Andreu Domingo, com a vicepresidenta i vicepresident, i Àngel Messeguer, com a secretari general. Al capdavant de la Secretaria Científica hi haurà Miquel Canals. La composició d'aquesta candidatura respecta les directrius del Pla d'Igualtat de l'IEC aprovat el 17 d'abril de 2024.

En el període 2025-2029, aquest equip voldria donar continuïtat a les línies generals traçades en el programa de 2021-2025, i alhora intervenir en aquells aspectes que, amb l'experiència de quatre anys, pensem que s'han de revisar perquè o no s'han assolit les expectatives que teníem o no han pogut dur-se a terme per raons pressupostàries o per falta de força de treball.

El 2021 dèiem que ens proposàvem:

- Adaptar la institució als requeriments de l'època actual tant en l'estructura i els criteris de funcionament intern com en la professionalització de les tasques.
- Actuar de manera planificada a partir d'un programa de quatre anys, segmentat en plans d'actuació anuals per poder-ne fer el seguiment i valorar-ne els resultats.
- Impulsar el reconeixement de l'Institut d'Estudis Catalans per part de les institucions com a ens de referència en normativa de la llengua en tot el territori

parlant i centre de recerca en catalanística, “catalanística” entesa en sentit ampli i comprensiu de totes les matèries del saber al servei d’un millor coneixement o benestar de la comunitat catalanoparlant.

- Projectar l’IEC a la societat donant a conèixer l’envergadura i el valor de la seva tasca cultural i científica i canviar-ne la percepció.

I tot això ens proposàvem de fer-ho:

- Amb totes les seccions a través del Consell Permanent com a òrgan de govern col·legiat.
- Amb un pressupost equilibrat, i sense dèficit, amb l’objectiu d’incrementar-lo progressivament i sempre sobre la base del compromís amb l’eficiència i el retiment de comptes.

Quatre anys més tard podem dir que una bona part d’aquell programa s’ha dut a terme i que hem avançat en els quatre objectius que ens havíem proposat:

Respecte al **primer objectiu**, d’adaptar la institució als requeriments de l’època actual en l’estructura, els criteris de funcionament intern i la professionalització de les tasques, creiem haver millorat la governança i l’estructura de la institució:

- Amb la presa de decisions col·legiada a través del Consell Permanent, que durant tot el mandat s’ha reunit quinzenalment.
- Amb l’aprovació del Pla d’igualtat de l’IEC i l’aplicació dels seus requisits a la documentació institucional en tots els nivells.
- Amb l’atribució de funcions a cada un dels membres de l’Equip de Govern: Presidència, Secretaria General i vicepresidències.
- Amb l’ordenació de l’estructura i el funcionament de l’àmbit de Presidència, que s’han adequat als objectius que ha de complir.
- Amb l’estructuració del Servei de Comunicació, que ha renovat la imatge de l’IEC a través del web, l’agenda i el butlletí, i també de les publicacions, ha

incrementat de manera significativa la presència de l'IEC als mitjans i les xarxes socials i ha assumit, d'acord amb un pla estratègic específic, la projecció exterior, el protocol i l'organització d'activitats.

- Amb la compleció de la plantilla del Servei d'Informàtica, on s'ha cobert una plaça dedicada a la ciberseguretat i s'ha dut a terme el traspàs ordenat de la direcció del Servei per la jubilació de la persona que l'ha dirigit durant vint anys.
- Amb l'ordenació interna del servei de recerca (Secretaria Científica), que, amb un equip de dues persones i sota les directrius del secretari científic i la Comissió d'Investigació, i seguint les línies acordades pel Consell Permanent, ha ordenat i establert els criteris i processos de finançament de la recerca (selecció de projectes, valoració prèvia per part de revisors i distribució del pressupost de recerca) distingint entre els projectes de llarga durada, destinats a la recopilació i descripció d'informació en catalanística, especialment en forma de bases de dades en suport digital, i els projectes de recerca de curta durada, el darrer any orientats en línies temàtiques.

Quant al **segon objectiu**, ens havíem compromès d'actuar de manera planificada a partir d'un programa quadriennal, segmentat en plans d'actuació anuals, fer-ne el seguiment i valorar-ne els resultats. Amb aquest propòsit, hem presentat puntualment any rere any el Pla d'actuació que ens proposàvem dur a terme, hem fet el balanç de l'any anterior, i hem explicat, quan hi ha hagut algun incompliment, les raons per les quals no havíem pogut assolir l'objectiu en la seva totalitat o no havíem pogut abordar-lo.

Pel que fa al **tercer objectiu**, ens havíem proposat d'impulsar el reconeixement de l'Institut d'Estudis Catalans com a ens normatiu de referència en matèria de llengua en tot el territori parlant i com a centre de recerca en catalanística entesa en sentit ampli i comprensiu de totes les matèries del saber. En aquest àmbit, podem dir que hem progressat de manera clara amb el reconeixement de l'Institut per part de les institucions, els responsables de major rang de les quals han presidit o assistit a les nostres activitats, i hem guanyant confiança dels governs de la Generalitat, de l'Ajuntament de Barcelona, de les Diputacions i del govern de l'Estat, que han millorat

les aportacions que han fet a l'IEC i l'han requerit sistemàticament per formar part dels comitès de plans i activitats en temes pertinents. El fet més rellevant que mostra aquest reconeixement és el decret 134/2023, de 6 de juliol, pel qual la interlocució de l'Institut d'Estudis Catalans amb el govern es realitza a través del Departament de Presidència. Hem aconseguit la participació del Govern balear en el sosteniment i activitats de l'Institut i hem tractat amb cura l'entesa amb els organismes valencians responsables de la normativa de la varietat pròpia de la llengua a la Comunitat Valenciana, de cara a preservar i promoure la unitat de la llengua.

Cal considerar també rellevant l'acte de presentació de les activitats de l'Institut d'Estudis Catalans als diputats del Parlament de Catalunya, el 30 d'abril de 2025.

Quant al **quart objectiu**, ens vam comprometre a projectar l'IEC a la societat donant a conèixer l'envergadura i valor de la seva tasca cultural i científica i canviar-ne la percepció. Des d'aquesta òptica, creiem haver fet una feina constant no només multiplicant la presència de l'IEC als mitjans i a les xarxes socials sinó també incrementant i millorant la qualitat de les activitats organitzades per Presidència, les seccions i les societats filials, amb el suport del Servei de Comunicació i Projecció.

Ens havíem proposat, finalment, assolir aquests objectius amb una presa de decisions col·legiada i uns pressupostos equilibrats, sense recórrer a llegats ni a endeutament, la qual cosa s'ha aconseguit des de l'any 2022. L'anàlisi dels pressupostos per centres de cost ha permès conèixer la distribució real de la despesa i ha facilitat una redistribució adequada dels fons.

Un tema clau en l'ordenació dels pressupostos ha estat la separació de la inversió per als treballs de normativa de la llengua (amb els costos del personal inclosos) i el finançament de la Secció Filològica, la qual, en tant que secció, s'ha equiparat amb la resta de les seccions de l'IEC. S'ha intentat (i quasi s'ha assolit) equilibrar el cost dels treballs de normativa amb la subvenció específica provinent del Departament de Cultura de la Generalitat, subvenció que a partir d'ara procedirà de la Conselleria de Política Lingüística.

Així mateix, hem aconseguit incrementar progressivament el finançament anual atorgat per les conselleries de Cultura i de Recerca i Universitats i s'han obtingut fons extraordinaris per a projectes de recerca nous:

- El projecte de quatre anys IEC Obert (2022-2024), finançat per la Fundació “la Caixa” i renovat per tres anys més (2025-2027).
- El projecte cooperatiu Nou Diccionari Normatiu (2022), finançat per les conselleries de cultura del Govern de la Generalitat de Catalunya, del Govern de les Illes Balears i del Govern d'Andorra.
- Els projectes Observatori de la Qualitat Lingüística i Portal de Recursos de Patrimoni (cultural i natural) de l'Institut d'Estudis Catalans (2025-2029), finançats pel Govern de la Generalitat de Catalunya a través d'un contracte programa de quatre anys.
- El projecte Foment de l'ús del català en els àmbits de l'educació en el lleure i activitats complementàries de la ciutat de Barcelona (2025-2026), finançat per l'Ajuntament de Barcelona.

Altres resultats a destacar són:

PROJECTES

- La promoció de la col·laboració científica entre les seccions a través de l'Informe transversal. De moment s'han publicat dos informes i estan en premsa dos informes més.
- Una atenció més pròxima a les societats filials per part de l'Equip de Govern i a través de les reunions bimensuals que hi manté el secretari general.
- L'ajustament pressupostari de les delegacions en funció del pla d'acció anual.
- Les visites de l'Equip de Govern o del Consell Permanent a territoris allunyats de la seu de Barcelona i amb un propòsit específic. En el darrer any, el Consell Permanent ha fet una visita a la Franja de Ponent i l'Equip de Govern, a Andorra.

- Una difusió més ampla de les activitats que l'IEC i les seccions i filials han dut a terme, especialment les que s'han consolidat anualment (l'actualització del Diccionari de la Llengua Catalana, la campanya del neologisme de l'any, els cicle *Els dimarts d'arqueologia a l'Institut d'Estudis Catalans* o *Els dimarts de ciència* (abans dijous), i, entre algunes de les activitats de les societats filials, la Nit de la Biologia, la Nit de l'Alimentació, la Nit de la Geografia, la Olimpíada de Física o les Olimpíades de Matemàtiques.
- El millorament i harmonització (encara en curs) de la imatge gràfica de l'IEC i dels seus òrgans de difusió (butlletí i agenda), i de les activitats de seccions i societats filials.

Aquesta valoració que acabem de presentar ha de contraposar-se amb la que fem d'altres aspectes o temes que no hem aconseguit de resoldre prou satisfactòriament o fins i tot que no hem resolt, malgrat haver-nos-ho proposat. N'esmentarem alguns:

- la comunicació interna,
- una adhesió més explícita dels membres a la institució,
- una connexió més fluïda del sentir de les seccions en algunes decisions del Consell Permanent o de l'Equip de Govern,
- la condició i funció dels membres de les comissions de Publicacions i de Recerca,
- les publicacions,
- la diversificació de les fonts de finançament.

OBJECTIUS ESPECÍFICS 2025-2029

El programa que ens proposem de dur a terme durant un segon mandat de quatre anys presenta, d'una banda, continuïtat respecte a les línies del Pla 2021-2025 i, de l'altra, novetat pel que suposa encetar algunes iniciatives:

- **Distribució de funcions als membres de l'Equip de Govern:**
 - **Revisió de la normativa de l'IEC, especialment del Reglament**
 - **Impuls de l'IEC Jove**
- **Ponderació de les activitats de difusió i projecció exteriors**
- **Projecció a l'exterior de la recerca de l'IEC**
- **Millora de la comunicació interna**
- **Descentralització i impacte social de l'IEC al territori**
- **Increment de la vinculació i participació dels membres**
- **Millora de la connexió entre les seccions, el Consell Permanent i l'Equip de Govern**
- **Definició de les funcions de les comissions de Publicacions i Recerca, i dels seus membres**
- **Replantejament del Servei de Publicacions**
- **Captació de fons**
- **Proposta de mesures de sostenibilitat ambiental i estalvi energètic**
- **Replantejament i ampliació de l'Espai Pompeu Fabra**
- **Impuls de la recerca institucional**

D'entrada, voldríem continuar funcionant de manera organitzada i sistemàtica, liderant aquest programa que resumeix els grans objectius que ens proposem en el conjunt del període, precisant-los en accions específiques anuals. Continuarem també retent comptes al Ple del compliment del programa.

També continuarem amb l'atribució de temes específics a Presidència, Secretaria General i vicepresidències, a més dels que corresponen a cada càrrec.

Encarregarem al secretari general la tasca de revisió i actualització del Reglament de l'IEC i el debat per a la constitució d'una estructura de joves investigadors i investigadores en el context de les societats filials, en la línia de la constitució del que es podria anomenar l'IEC Jove. També encarregarem al secretari general la proposta de criteris d'acceptació de societats vinculades i adherides.

La difusió a l'exterior de les activitats de tota mena que es duen a terme per part de l'Institut, les seves seccions i les seves societats semblen bastant encarrilades d'acord amb els propòsits del pla de comunicació i difusió que s'ha començat a aplicar. Però necessitem precisar encara la quantitat d'activitats que som capaços de programar i de difondre de manera adequada, perquè el Servei de Comunicació, tot i els esforços que s'han fet, se sent sobrepassat. Possiblement haurem de prendre decisions sobre el nombre d'activitats que som capaços de dur a terme i seleccionar-ne les més significatives per donar-los més rellevància, sense descuidar, però, aquelles que, tot i tenir menys ressò, són necessàries acadèmicament o científicament. Hauríem de tendir més a la qualitat que a la quantitat si pretenem que sigui el Servei de Comunicació que dugui la responsabilitat de la presentació i projecció de les activitats. Caldrà doncs que, a part de les activitats institucionals i les sistemàtiques i representatives de cada secció, fem un esforç de priorització de les múltiples activitats que duem a terme, sobretot les societats filials, a fi de destacar-ne les prioritàries per la seva rellevància, ressò professional, acadèmic o social, i per l'assistència esperada. Només així podrem superar l'atzucac que això representa.

Dins d'aquesta projecció, la difusió de la recerca de l'IEC ha de ser un objectiu a complir. La gran majoria de projectes de l'IEC són aportacions valuoses al coneixement, i, doncs, volem donar-los una projecció que vagi més enllà de la pròpia institució.

Millorar la comunicació interna serà una de les nostres prioritats, perquè, tot i els esforços posats en la difusió a través de les notícies al web, a les xarxes socials, i mitjançant

l'agenda i el butlletí, les activitats que es fan i els acords que es prenen no sempre aconseguim que arribin a la totalitat dels membres i dels treballadors.

Cal esmentar, també en l'àmbit de les activitats, el propòsit d'incrementar la presència de l'Institut i dels seus membres en activitats organitzades fora de la seu de Barcelona, més enllà de les visites previstes i de les reunions dels plenaris de les seccions. La rèplica dels Diàlegs IEC-ARA a Lleida, amb els Diàlegs IEC-SEGRE, és una bona mostra del grau de satisfacció i seguiment de les activitats descentralitzades.

També voldríem enfortir el vincle que una part dels membres tenen amb la institució. Hi ha força membres que participen molt poc en les reunions plenàries i actes institucionals i no solen fer constar la seva pertinença a la institució. Però cal reconèixer el fet positiu que, en general, els membres sí que solen assistir a les reunions plenàries de la seva secció i que quan se'ls demana una participació específica en un esdeveniment o activitat de l'IEC sempre hi accepten. On rau, doncs, la raó de la falta general d'implicació? Cal que trobem vies de motivació més adequades, potser, a les disponibilitats dels membres tenint en compte que n'hi ha que encara són laboralment actius. Hauríem de saber fer valorar molt positivament que el caràcter multidisciplinari de l'IEC el fa particularment atractiu de cara a una fertilització més comprensiva, i menys reductiva, del coneixement. Aquest hauria de ser un esperó d'activació de l'interès per la interacció entre els membres, salvant, això sí, les limitacions de temps i de dedicació d'uns i altres.

Un aspecte també important que ens caldrà afinar en aquest nou període és el de trobar una connexió més forta entre els membres de les seccions i el Consell Permanent pel que fa a les decisions que aquest òrgan pren. Sense pretendre intervenir en l'autonomia de les seccions, ni tampoc en la connexió directa dels consells de govern de cada secció amb els seus membres, la comunicació entre el Consell Permanent i els membres de les seccions hauria de ser més fluïda, però sense que això afectés el ritme necessari per tirar endavant eficientment la institució. Ens cal buscar vies de comunicació més eficaces per arribar a acords compartits. Aquest equip no vol restar al marge del sentir de les seccions ni tampoc prendre decisions sense consultar-les. La relació més natural de l'Equip de

Govern i les seccions hauria de ser a través del Consell Permanent, en el qual participen tots els presidents i presidentes de les seccions.

En aquest nou període, i sense gaire retard, s'ha de precisar el paper de les comissions d'investigació i publicacions i la responsabilitat dels seus membres, i dotar aquestes comissions d'un reglament de funcionament, actualment inexistent o obsolet.

Un dels temes urgents que demana decisions importants i imprescindibles és el del Servei de Publicacions. Actualment, després de sis anys (dos en l'anterior mandat i quatre en l'actual) d'intentar trobar-hi una solució, la situació de col·lapse del Servei no està resolta. Tot i que s'han ordenat les sol·licituds, s'ha establert un ordre de prioritats i s'han fixat els terminis i les condicions per al lliurament dels originals, el resultat no es considera satisfactori. Ens proposem buscar noves solucions per resoldre un problema complex, per tal com abasta diversos aspectes: la quantitat de publicacions que les estructures de l'IEC proposen de fer, la quantitat de publicacions de què el Servei pot fer-se càrrec anualment, la distribució d'aquestes publicacions segons la procedència (de forma que no es creïn greuges comparatius), la necessitat d'una correcció estricta per garantir la imatge de qualitat lingüística de l'IEC, i encara el temps i el cost que suposa haver d'externalitzar moltes de les publicacions. La descripció de l'estat del tema ha quedat enllestida en l'actual període; ara, des de l'inici del mandat, s'han de prendre decisions d'envergadura més gran, de comú acord amb les seccions, decisions que, d'una banda, garanteixin un Servei de Publicacions de l'IEC, almenys per a les publicacions institucionals, però, de l'altra, redueixin les altres publicacions internes a un nombre que resulti sostenible i proposin una via de solució per a la resta, ja sigui dins de l'IEC o a través d'alguna entitat externa.

Quant a les revistes que publica l'IEC, caldrà fer una anàlisi de les seves característiques, que encara no s'ha fet, i en funció de la qualitat bibliomètrica, de la rellevància i de la difusió, buscar mecanismes per garantir-ne la publicació periòdica, i millorar-ne la qualitat i l'impacte.

El Pla de captació de fons externs per diversificar les fonts de finançament encarregat a la Gerència, que ens havíem proposat de tenir a finals de l'any 2023, ha estat impossible

de dur-lo a terme. Ara, que en disposem d'una primera versió pendent de discutir-la al Consell Permanent i presentar-la al Ple, podem començar. La previsió és de posar el pla en marxa al setembre de 2025.

Implantarem també mesures de sostenibilitat ambiental i estalvi energètic, que progressivament s'incorporin en un pla més ampli.

En la línia d'obertura de l'Institut als sectors educatius, ens agradaria fer una proposta de creació d'un espai museïtzat dedicat a Pompeu Fabra que complementi l'actual Espai Fabra i incorpori més recursos, preferentment audiovisuals i interactius, a fi de difondre més amplament la figura de Pompeu Fabra entre els estudiants de tots els nivells.

I finalment, un dels temes que representa un repte nou és el de conduir a bon port els projectes de recerca institucionals per als quals hem obtingut un finançament extraordinari. Aquests projectes ens han de donar una presència significativa en la recerca orientada a la catalanística i reforçar la confiança dels ens públics i privats en la capacitat i el compliment de compromisos per part de l'Institut d'Estudis Catalans.